Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

19. september 2019*

Eelotsusetaotlus – Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus – Määrus (EMÜ) nr 1408/71 – Artikkel 13 – Kohaldatavad õigusaktid – Liikmesriigis elav isik, kes kuulub määruse (EMÜ) nr 1408/71 kohaldamisalasse – Vanaduskindlustuse skeemile vastavad hüvitised ja peretoetused – Elukohaliikmesriik ja töökohaliikmesriik – Keeldumine

Liidetud kohtuasjades C-95/18 ja C-96/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) 2. veebruari 2018. aasta otsusega esitatud kaks eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse 9. veebruaril 2018, menetlustes

Sociale Verzekeringsbank

versus

F. van den Berg (C-95/18),

H. D. Giesen (C-95/18),

C. E. Franzen (C-96/18),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, kohtunikud K. Jürimäe (ettekandja), D. Šváby, S. Rodin ja N. Piçarra,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 23. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Sociale Verzekeringsbank, esindaja: H. van der Most ja N. Abdoelbasier,

– F. van den Berg, esindaja: E. C. Spiering,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen ja M. L. Noort,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Pavliš ja J. Vláčil,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, L. Zettergren ja A. Alriksson,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. van Beek ja D. Martin,

olles 26. märtsi 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 45 ja 48 ning nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3) muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1992/2006 (ELT 2006, L 392, lk 1) („edaspidi määrus nr 1408/71“), artikleid 13 ja 17.

2 Taotlused on esitatud kohtuvaidlustes ühelt poolt Sociale Verzekeringsbanki (sotsiaalkindlustusasutus, Madalmaad) (edaspidi „SVB“) ning teiselt poolt F. van den Bergi, H. D. Gieseni ja C. E. Franzeni vahel seoses otsustega, millega SVB vähendas F. van den Bergi vanaduspensioni ja H. D. Gieseni abikaasa eest makstavat pensionilisa ning keeldus määramast C. E. Franzenile peretoetust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määruse nr 1408/71 esimene, neljas kuni kuues ja kaheksas kuni üheteistkümnes põhjendus on sõnastatud järgmiselt:

„siseriiklike sotsiaalkindlustusaktide kooskõlastamissätted kuuluvad liikmesriikide kodanikest töötajate vaba liikumise valdkonda ning peaksid kaasa aitama kõnealuste töötajate elatustaseme ja töötingimuste paranemisele;

[…]

vaja on arvestada siseriiklike sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide erijooni ning rajada üksnes kooskõlastussüsteem;

kõnealuse kooskõlastamise raames on vaja [liidu] piires tagada liikmesriigis elavate töötajate ja nende ülalpeetavate, samuti pärast töötaja surma nende ülalpidamisel olnud isikute võrdne kohtlemine eri riikide õigusaktide alusel;

kooskõlastussätted peavad tagama, et [liidu] piires liikuvatele töötajatele jääksid alles omandatud ja omandamisel olevad õigused ja hüved;

[…]

eri riikide õigusaktide üheaegse kohaldatavuse ning sellest tuleneva kattumise vältimiseks peaksid [liidu] piires liikuvad töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad kuuluma ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi alla;

erandjuhte, mille puhul isiku suhtes on üheaegselt kohaldatavad kahe liikmesriigi õigusaktid, peaks esinema võimalikult vähe ja piiratud ulatuses;

selleks et võimalikult tõhusalt tagada kõigi liikmesriigi territooriumil töötavate töötajate võrdne kohtlemine, on asjakohane kindlaks määrata, et üldjuhul on kohaldatavad selle liikmesriigi õigusaktid, kus asjaomane isik töötab või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseb;

sellisest üldreeglist võib teha erandi, kui konkreetne olukord õigustab kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel teistsuguste kriteeriumide kasutamist“.

4 Määruse artiklis 1 on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja:*
   i) isik, kes on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustusskeemide liigid või avalike teenistujate eriskeem;
   ii) isik, kes on kohustuslikult kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad käesolevas määruses käsitletud sotsiaalkindlustuse liigid käesolevas määruses käsitletud sotsiaalkindlustuse alusel, kõigi elanike või kogu töötava elanikkonna jaoks mõeldud sotsiaalkindlustusskeemi alusel, kui selline isik:

      – võib olla töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja sellise kindlustusskeemi haldamis- või rahastamisviisi põhjal,

      või

      – sellise kriteeriumi puudumisel on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud mõne teise I lisas nimetatud riski suhtes töötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele mõeldud kindlustusskeemi alusel või alapunktis iii osutatud kindlustusskeemi alusel või kui asjaomases liikmesriigis selline kindlustusskeem puudub, vastab I lisas esitatud määratlusele;

[…]“.

5 Määruse artikli 2 „Isikud, kelle suhtes määrus on kohaldatav“ lõige 1 näeb ette:

„Käesolevat määrust kohaldatakse töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja õpilaste suhtes, kelle suhtes kehtivad või on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.“

6 Määruse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

a) hüvitised haiguse ning raseduse ja sünnituse korral;

b) invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks;

c) vanadushüvitised;

d) toitjakaotushüvitised;

e) tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised;

f) matusetoetused;

g) töötushüvitised;

h) perehüvitised.“

7 Määruse nr 1408/71 II jaotises „Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine“ sisalduv artikkel 13 sätestab:

„1. Vastavalt artiklitele 14c ja 14f alluvad isikud, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, ainult ühe liikmesriigi õigusaktidele. Kõnealused õigusaktid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva jaotise sätetele.

2. Arvestades artikleid 14–17:

a) liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil;

[…]

f) isik, kelle suhtes liikmesriigi õigusaktid ei ole enam kohaldatavad, ilma et teise liikmesriigi õigusaktid oleksid muutunud tema suhtes kohaldatavaks vastavalt mõnele eelmistes punktides sätestatud reeglile või vastavalt artiklites 14–17 ettenähtud erisätetele, allub oma elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidele üksnes nimetatud õigusaktide sätete kohaselt.“

8 Määruse artiklis 17 on sätestatud:

„Kaks või enam liikmesriiki, nende pädevad võimuorganid või selliste võimuorganite määratud organid võivad ühisel kokkuleppel sätestada teatavate isikukategooriate või teatavate isikute huvides erandid artiklite 13–16 sätetest.“

Madalmaade õigus

AOW

9 31. mai 1956. aasta üldise vanaduskindlustuse seaduse (Algemene Ouderdomswet, *Stb*. 1956, nr 281, edaspidi „AOW“) artikli 2 kohaselt on „resident“ kõnealuse seaduse tähenduses isik, kelle elukoht on Madalmaades.

10 AOW artikli 3 lõike 1 kohaselt määratakse isiku elukoht konkreetse juhtumi asjaolude põhjal.

11 Vastavalt AOW artikli 6 lõike 1 punktile a on selle seaduse sätete kohaselt kindlustatud isik, kes ei ole jõudnud pensioniikka ja kes on resident. Kõnealuse artikli 6 lõikes 3 on täpsustatud, et erandina sama artikli lõigetest 1 ja 2 võib sotsiaalkindlustusega hõlmatud isikute ringi riigi haldusasutuse üldaktiga laiendada või piirata.

12 29. aprilli 1998. aasta seadusega (*Stb*. 1998, nr 267) lisati AOWsse artikkel 6a, mis on tagasiulatuvalt kohaldatav 1. jaanuarist 1989 ning mis sätestab:

„Erandina AOW artiklist 6 ja sellel põhinevatest sätetest

a) on kindlustatud isik, kellel on käesolevas seaduses ette nähtud kindlustus tulenevalt rahvusvahelise lepingu või rahvusvahelise organisatsiooni otsuse sätete kohaldamisest;

b) ei ole kindlustatud isik, kelle suhtes on rahvusvahelise lepingu või rahvusvahelise organisatsiooni otsuse alusel kohaldatavad mõne muu riigi õigusnormid.“

13 AOW artikli 13 lõike 1 punkti a kohaselt vähendatakse pensionisummat 2% iga kalendriaasta kohta, mil pensioniõiguslik isik ei ole olnud kindlustatud ajavahemikul 15. eluaasta täitumisest kuni 65. eluaasta täitumiseni.

14 Artikli 13 lõike 2 punkti a kohaselt vähendatakse pensionilisa brutosummat 2% iga kalendriaasta kohta, mil pensioniõigusliku isiku abikaasa ei ole olnud kindlustatud ajavahemikul mainitud pensioniõigusliku isiku 15. eluaasta täitumisest kuni 65. eluaasta täitumiseni.

15 AOW artikli 45 lõike 1 esimene lause 1. aprillil 1985 kehtinud redaktsioonis sätestab, et kindlustatutel ja endistel kindlustatutel on riigi haldusasutuse üldaktiga kindlaksmääratavatel juhtudel, tingimustel ja tariifi alusel õigus teha sissemakseid ajavahemikul alates 15. eluaasta täitumisest kuni 65. eluaasta täitumiseni, mille vältel nad ei ole või ei ole olnud kindlustatud.

16 Sama säte 1. jaanuaril 1990 kehtinud redaktsioonis näeb ette, et kindlustatud ja endised kindlustatud võivad riigi haldusasutuse üldaktiga kindlaksmääratavatel juhtudel, tingimustel ja tariifi alusel sõlmida vabatahtliku kindlustuse ajavahemike kohta pärast 15. eluaasta täitumist kuni 65. eluaasta täitumiseni, mille vältel nad ei ole või ei ole olnud kindlustatud.

AKW

17 26. aprilli 1962. aasta üldise peretoetuste seaduse (Algemene kinderbijslagwet, *Stb*. 1962, nr 160, edaspidi „AKW“) artikkel 2 ja artikli 3 lõige 1 on sisult identsed AOW artikli 2 ja artikli 3 lõikega 1.

18 AKW artikli 6 lõike 1 punkti a kohaselt on kõnealuse seaduse sätete alusel kindlustatud isik, kes on Madalmaade resident.

19 AKW artikli 6a punkti b põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis on ette nähtud, et erandina AKW artiklist 6 ja sellel põhinevatest sätetest ei ole kindlustatud isik, kelle suhtes on rahvusvahelise lepingu või rahvusvahelise organisatsiooni otsuse alusel kohaldatavad mõne muu riigi õigusnormid.

Sotsiaalkindlustusega hõlmatud isikute ringi laiendamist ja piiramist käsitlevad dekreedid

20 Põhikohtuasjades kõnealusel ajavahemikul võeti AOW artikli 6 lõike 3 ja AKW artikli 6 lõike 3 alusel järjestikku vastu sotsiaalkindlustusega hõlmatud isikute ringi laiendamist ja piiramist reguleeriva dekreedi (Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen) mitu versiooni. Niisiis on põhikohtuasjades käsitletavate asjaolude suhtes järjestikku kohaldatavad 19. oktoobri 1976. aasta dekreet (*Stb*. 557, edaspidi „BUB 1976“), 3. mai 1989. aasta dekreet (*Stb*. 164, edaspidi „BUB 1989“) ja 24. detsembri 1998. aasta dekreet (*Stb*. 746, edaspidi „BUB 1999“).

21 BUB 1976 artikli 2 lõike 1 punkti a kohaselt ei ole eelkõige AOW tähenduses „kindlustatud“ resident, kellel on töösuhe väljaspool Madalmaid ja kes on sellest tulenevalt kindlustatud välisriigis, ehk tema töökohariigis kehtivate vanadus- ja toitjakaotuspensione ning peretoetusi reguleerivate õigusnormide alusel.

22 BUB 1976 asendati BUB 1989-ga, mille artikli 10 lõige 1 nägi selle 1. juulist 1989 kuni 1. jaanuarini 1992 kehtinud redaktsioonis ette, et „sotsiaalkindlustusega ei ole kaetud Madalmaade resident, kes töötab üksnes väljaspool Madalmaid“. Sellesama BUB 1989 sätte 1. jaanuarist 1992 kuni 1. jaanuarini 1997 kehtinud redaktsioon nägi ette, et „sotsiaalkindlustusega ei ole kaetud Madalmaade resident, kes töötab vähemalt kolme kuu pikkusel katkestusteta ajavahemikul üksnes väljaspool Madalmaid“. 1. jaanuarist 1997 kuni 1. jaanuarini 1999 kohaldatavas redaktsioonis nägi BUB 1989 artikli 10 lõige 1 ette, et „sotsiaalkindlustusega ei ole kaetud Madalmaade resident, kes töötab vähemalt kolme kuu pikkusel katkestusteta ajavahemikul üksnes väljaspool Madalmaid, välja arvatud juhul, kui kõnealune töötamine põhineb Madalmaades elu- või asukohta omava tööandjaga sõlmitud töösuhtel“.

23 Alates 1. jaanuarist 1999 hakkas BUB 1989 asemel kehtima BUB 1999. Viimati mainitud akti artiklis 12 on ette nähud, et „sotsiaalkindlustusega ei ole kaetud Madalmaade resident, kes töötab vähemalt kolme kuu pikkusel katkestusteta ajavahemikul üksnes väljaspool Madalmaid, välja arvatud juhul, kui kõnealune töötamine põhineb Madalmaades elava või asuva tööandjaga sõlmitud töösuhtel“.

24 Nii BUB 1989 kui ka BUB 1999 sisaldasid vastavalt artiklis 25 ja artiklis 24 n-ö õigluseklauslit, millele tuginedes võib SVB kalduda BUB 1989 kohaldamisel teatavatel juhtudel kõrvale selle dekreedi muudest sätetest, et kõrvaldada suur ebaõiglus, mis võib tuleneda kas selles dekreedis ette nähtud kindlustamiskohustusest või väljaarvamisjuhtudest, või BUB 1999 puhul jätta selle dekreedi sätted kohaldamata või teha neist erandeid, kui nende kohaldamine tooks kindlustatud isikute ringi laiendamise või piiramise ulatust arvestades kaasa suure ebaõigluse, mis tuleneb eranditult selles dekreedis ette nähtud kindlustamiskohustusest või väljaarvamisjuhtudest.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

25 Põhikohtuasjade vastustajad on kõik Madalmaade kodanikud ja elavad Madalmaades.

Kohtuasi C-95/18

26 H. D. Gieseni abikaasa töötas Saksamaal esmalt 1970. aasta jooksul ning uuesti ajavahemikul 19. maist 1988 kuni 12. maini 1993 *geringfügig Beschäftigte* staatuses ehk väikesemahulist tööd tegeva töötajana. Ta oli muu hulgas asendusmüüja valmisriiete kaupluses ja tegi tööandja väljakutsel töötamist käsitleva töölepingu alusel tööd teatud piiratud arvu tunde kuus, mis kokku ei ületanud kahte või kolme päeva kuus.

27 22. septembril 2006 taotles H. D. Giesen AOW alusel vanaduspensioni ja pensionilisa abikaasa eest; SVB rahuldas taotluse 3. oktoobri 2007. aasta otsusega. Abikaasa eest makstavat pensionilisa vähendati siiski 16% võrra, põhjendusel et ajavahemikul, mil H. D. Gieseni abikaasa Saksamaal töötas, ei olnud ta Madalmaade sotsiaalkindlustusskeemi alusel kindlustatud. H. D. Giesen esitas selle otsuse peale vaide osas, milles otsus puudutas pensionilisa vähendamist. 20. mai 2008. aasta otsusega jäeti vaie põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

28 Rechtbank Roermond (Roermondi esimese astme kohus, Madalmaad) jättis selle otsuse peale esitatud H. D. Gieseni kaebuse 13. oktoobri 2008. aasta otsusega põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

29 F. van den Berg töötas ajavahemikel 25. juunist 1972 kuni 24. juulini 1972 ja 1. jaanuarist 1990 kuni 31. detsembrini 1994 Saksamaal. Kuna tema tulu oli liiga väike, ei pidanud ta Saksamaal sotsiaalkindlustusmakseid tasuma. 17. jaanuaril 2008 taotles F. van den Berg vanaduspensioni AOW alusel. SVB määras 1. augusti 2008. aasta otsusega talle pensioni, kuid vähendas seda 14% võrra põhjendusega, et F. van den Bergil puudus Madalmaades rohkem kui seitsme aasta jooksul kindlustus. Vaie, mille ta selle otsuse peale esitas, tunnistati 25. novembri 2008. aasta otsusega osaliselt põhjendatuks ja pensioni vähendamise määraks määrati 10%.

30 Rechtbank Maastricht (Maastrichti esimese astme kohus, Madalmaad) jättis 25. novembri 2008. aasta otsuse peale esitatud kaebuse 19. oktoobri 2009. aasta otsusega põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

Kohtuasi C-96/18

31 C. E. Franzenile maksti Madalmaades AKW alusel peretoetust 1995. aastal sündinud tütre eest, keda ta kasvatas üksi. 2002. aasta novembris teatas C. E. Franzen SVB-le, et alates 1. jaanuarist 2001 töötas ta Saksamaal juuksurina 20 tundi nädalas. Kuna C. E. Franzenile selle töö eest makstud töötasu ei olnud kuigi suur, oli ta kindlustatud üksnes Saksamaa kohustuslikus tööõnnetuskindlustuse skeemis (Unfallversicherung); muus osas tal Saksa sotsiaalkindlustussüsteemile juurdepääs puudus. SVB lõpetas 25. veebruari 2003. aasta otsusega peretoetuse maksmise tagasiulatuvalt alates 1. oktoobrist 2002.

32 C. E. Franzen esitas 21. septembri 2003. aasta kirjas BUB 1999 artikli 24 alusel taotluse, milles palus tühistada otsuse tema sotsiaalkindlustuse alt väljajätmise kohta. SVB jättis 15. märtsi 2004. aasta otsusega selle taotluse rahuldamata, tuues põhjenduseks, et C. E. Franzen ei ole kindlustatud ei liidu õiguse ega Madalmaade õigusnormide alusel. SVB märgib siiski, et ta tegi selle otsuse teatavakstegemisel C. E. Franzenile ettepaneku taotleda pädevalt Saksamaa asutuselt, et tema suhtes kohaldataks vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 17 ainult Madalmaade õigusakte. C. E. Franzen ei järginud seda ettepanekut.

33 C. E. Franzen esitas 30. jaanuaril 2006 uue peretoetuste taotluse, mille SVB rahuldas 27. märtsi 2006. aasta otsusega määrata peretoetus alates 2006. aasta esimesest kvartalist.

34 C. E. Franzen taotles 5. juuni 2007. aasta kirjas, et talle määrataks peretoetus alates 2002. aasta neljandast kvartalist. SVB tõdes 5. juuli 2007. aasta otsuses, et C. E. Franzenil puudub õigus peretoetusele alates 2006. aasta esimesest kvartalist, kuid et SVB on otsustanud, et alusetult makstud summat ei hakata tagasi nõudma. C. E. Franzeni vaie 5. juuli 2007. aasta otsuse peale jäeti 16. novembri 2007. aasta otsusega põhjendamatuse tõttu rahuldamata ning rahuldamata jäeti ka 5. juunil 2007 esitatud taotlus.

35 6. veebruaril 2008, mil selle viimati nimetatud otsuse peale esitatud C. E. Franzeni kaebuse menetlemine oli Rechtbank Maastrichtis (Maastrichti esimese astme kohus, Madalmaad) veel pooleli, tegi SVB uue otsuse, millega muudeti 16. novembri 2007. aasta otsuse põhjendust, märkides, et peretoetuse taotlused jäeti rahuldamata põhjusel, et vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 13 lõikele 2 olid C. E. Franzeni suhtes kohaldatavad üksnes Saksamaa õigusaktid, mis seega välistab tema suhtes Madalmaade sotsiaalkindlustuse kohaldatavuse.

36 Rechtbank Maastricht (Maastrichti esimese astme kohus) jättis 5. augusti 2008. aasta otsusega põhjendamatuse tõttu rahuldamata C. E. Franzeni kaebused, mis olid esitatud SVB 16. novembri 2007. aasta otsuse ja 6. veebruari 2008. aasta otsuse peale.

Kõiki kolme kohtuasja puudutavad kaalutlused

37 F. van den Berg, H. D. Giesen ja C. E. Franzen esitasid Rechtbank Maastrichti (Maastrichti esimese astme kohus) ja Rechtbank Roermondi (Roermondi esimese astme kohus) otsuste peale apellatsioonkaebuse Centrale Raad van Beroepile (avaliku teenistuse ja sotsiaalkindlustusasjade apellatsioonikohus, Madalmaad). Viimati nimetatud kohus otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused määruse nr 1408/71 artikli 13 ning ELTL artiklite 45 ja 48 tõlgendamise kohta, et teha kindlaks, kas kohtuasjades kõnealustel ajavahemikel F. van den Bergi, H. D. Gieseni ja C. E. Franzeni väljajätmine Madalmaade sotsiaalkindlustusskeemist on liidu õigusega vastuolus.

38 Euroopa Kohus otsustas 23. aprilli 2015. aasta kohtuotsuses Franzen jt (C-382/13, EU:C:2015:261), et määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti a tuleb selle koosmõjus viidatud artikli lõikega 1 tõlgendada nii, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas ei ole selle sättega vastuolus see, kui võõrtöötaja, kelle suhtes on kohaldatavad töökoha liikmesriigi sotsiaalkindlustust reguleerivad õigusnormid, saab elukoha liikmesriigi õigusnormide alusel viimati nimetatud riigis vanaduskindlustuse skeemile vastavaid hüvitisi ja peretoetusi.

39 Centrale Raad van Beroep (avaliku teenistuse ja sotsiaalkindlustusasjade apellatsioonikohus) tegi 6. juunil 2016 kaks kohtuotsust, ühe F. van den Bergi ja H. D. Gieseni kohta ning teise C. E. Franzeni kohta, milles ta järeldas 23. aprilli 2015. aasta kohtuotsusest Franzen jt (C-382/13, EU:C:2015:261), et sellistel juhtudel nagu F. van den Bergi, H. D. Gieseni ja C. E. Franzeni puhul on lubatud teha erand sotsiaalkindlustuse valdkonnas üksnes ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõttest, mis tuleneb määruse nr 1408/71 artiklist 13. Seetõttu kohaldas nimetatud kohus BUB 1989 artiklis 25 ja BUB 1999 artiklis 24 ette nähtud õigluseklauslit, et jätta kohaldamata AOW artikli 6a punkt b ja AKW artikli 6a punkt b ning kaebajate nõuded mõlemas kohtuasjas rahuldada.

40 SVB esitas Hoge Raad der Nederlandenile (Madalmaade kõrgeim kohus), kes on põhikohtuasjades eelotsusetaotluse esitanud kohus, kassatsioonkaebuse Centrale Raad van Beroepi (avaliku teenistuse ja sotsiaalkindlustusasjade apellatsioonikohus) otsuste peale.

41 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et 23. aprilli 2015. aasta kohtuotsuse Franzen jt (C-382/13, EU:C:2015:261) alusel ei ole võimalik ilma mõistliku kahtluseta vastata küsimusele, kas liidu õigus mitte lihtsalt et lubab, vaid ka nõuab, et sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjades jäetaks kohaldamata riigisisene õigusnorm, mis näeb ette, et Madalmaades elav isik ei ole kaetud selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemiga juhul, kui ta töötab teises liikmesriigis ja tema suhtes on määruse nr 1408/71 artikli 13 alusel kohaldatavad selle teise liikmesriigi sotsiaalkindlustusalased õigusaktid.

42 Neil asjaoludel otsustas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

– Kohtuasjas C-95/18:

„1. a) Kas ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et sellistel juhtudel nagu käesolevad on nendega vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu AOW artikli 6a punkt b? Viidatud õigusnorm toob kaasa selle, et Madalmaades elav isik ei ole kaetud oma elukohariigi sotsiaalkindlustusskeemiga, kui ta töötab teises liikmesriigis ja määruse nr 1408/71 artikli 13 alusel on tema suhtes kohaldatavad töökohaliikmesriigi sotsiaalkindlustusnormid. Käesolevaid juhtumeid iseloomustab see, et töökohariigi õigusnormidest tulenevalt ei ole asjaomastel isikutel töökohariigi õiguse kohaselt seal piiratud mahus töötamise tõttu õigust vanaduspensionile.

b) Kas esimese küsimuse punktile a vastamisel on oluline, et isik, kes on määruse nr 1408/71 artikli 13 alusel mittepädeva elukohariigi elanik, ei ole kohustatud tegema sissemakseid elukohariigi sotsiaalkindlustusskeemi? Ajavahemikel, mil see isik töötas mõnes muus

liikmesriigis, oli ta [kõnealuse artikli 13] alusel nimelt hõlmatud üksnes töökohariigi sotsiaalkindlustusskeemiga ning sellisel juhul ei näe ka Madalmaade riigisisesed õigusnormid ette sissemaksete tegemise kohustust.

2. Kas esimesele küsimusele vastamisel on oluline, et asjaomastel isikutel oli võimalus sõlmida AOW alusel vabatahtlik kindlustus või et neil oli võimalus paluda SVB-l sõlmida kokkulepe määruse nr 1408/71 artikli 17 tähenduses?

3. Kas määruse nr 1408/71 artikliga 13 on vastuolus, et sellisel isikul nagu H. D. Gieseni abikaasa, kes oli enne 1. jaanuari 1989 – hinnates ainult liikmesriigi õigusnormide alusel – oma elukohariigis ehk Madalmaades AOW alusel kindlustatud, tekib selle kindlustuse alusel õigus vanaduspensionile, kuivõrd tegemist on ajavahemikega, mil tema suhtes olid määruse nr 1408/71 viidatud sätte kohaselt teises liikmesriigis töötamisest tulenevalt kohaldatavad töökohaliikmesriigi õigusaktid? Või tuleb õigust AOW alusel makstavale hüvitisele pidada õiguseks hüvitisele, mis ei ole liikmesriigi õiguse kohaselt seotud töötamis- ega kindlustustingimustega [20. mai 2008. aasta kohtuotsuse Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290)] tähenduses, millest tulenevalt võivad viidatud otsuses sisalduvad kaalutlused olla kohaldatavad ka tema puhul?“

– Kohtuasjas C-96/18:

„1. Kas ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et sellisel juhul nagu põhikohtuasi on nendega vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu AKW artikli 6a punkt b? Viidatud õigusnorm toob kaasa selle, et Madalmaades elav isik ei ole kaetud oma elukohariigi sotsiaalkindlustusskeemiga, kui ta töötab teises liikmesriigis ja määruse nr 1408/71 artikli 13 alusel on tema suhtes kohaldatavad töökohariigi sotsiaalkindlustusnormid. Käesolevat juhtumit iseloomustab see, et töökohariigi õigusnormidest tulenevalt ei ole asjaomasel isikul töökohariigis piiratud mahus töötamise tõttu seal õigust peretoetusele.

2. Kas eelmisele küsimusele vastamisel on oluline, et asjaomasel isikul oli võimalus paluda SVB-l sõlmida kokkulepe määruse nr 1408/71 artikli 17 tähenduses?“

43 Euroopa Kohtu presidendi 12. märtsi 2018. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-95/18 ja C-96/18 menetluse kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus kohtuasjas C-95/18

44 F. van den Berg väidab kirjalikes seisukohtades, et eelotsusetaotlus kohtuasjas C-95/18 ei ole vastuvõetav, sest Hoge Raad der Nederlandenile (Madalmaade kõrgeim kohus) saab kassatsioonkaebuse esitada vaid seoses ammendavalt loetletud sätetega, mille hulka ei kuulu AOW artikkel 6a. Järelikult ei oleks eelotsusetaotluse esitanud kohus tohtinud kohtuasja sisuliselt läbi vaadata ning tal puudub pädevus Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi esitada.

45 Selles suhtes tuleb meelde tuletada, et ainult liikmesriigi kohtul, kelle lahendada on vaidlus ja kes vastutab langetatava kohtuotsuse eest, tuleb kohtuasja eripära arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust oma otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus seega üldjuhul kohustatud neile vastama (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Järelikult eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast keelduda üksnes juhul, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Selle kohta nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluses ei ole Euroopa Kohtu ülesanne kontrollida, kas otsus eelotsusetaotlus esitada on tehtud kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohaselt (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Selle tõttu ei ole F. van den Bergi argumendid piisavad, et ümber lükata käesoleva kohtuotsuse punktis 46 nimetatud asjakohasuse eeldust. Järelikult on eelotsusetaotlus kohtuasjas C-95/18 vastuvõetav.

Esimene ja teine küsimus kohtuasjades C-95/18 ja C-96/18

49 Oma esimese ja teise küsimusega kohtuasjades C-95/18 ja C-96/18, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusaktid, mis näevad ette, et selles liikmesriigis elav võõrtöötaja, kelle suhtes kohaldatakse määruse nr 1408/71 artikli 13 alusel töökohaliikmesriigi sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte, ei ole kaetud oma elukohariigi sotsiaalkindlustusskeemiga, isegi kui töökohaliikmesriigi õigusaktid ei anna sellele töötajale mingit õigust vanaduspensionile ega peretoetustele.

50 Neile küsimustele vastamiseks tuleb meeles pidada, et selleks et tagada töötajate vaba liikumine liidus, lähtudes töötajate võrdse kohtlemise põhimõttest eri liikmesriikide õigusaktide kohaselt, on määruse nr 1408/71 II jaotises sätestatud koordineerimissüsteem, mis reguleerib eelkõige kohaldatava õiguse kindlaksmääramist nende töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes, kes kasutavad oma õigust vabale liikumisele. Kollisiooninormide süsteemi täielikkuse tulemusena piiratakse üldjuhul liikmesriikide seadusandjate pädevust määrata enda äranägemisel riigisiseste õigusaktide ulatust ja kohaldamistingimusi seoses sellega, milliste isikute suhtes need õigusaktid kehtivad ja millisel territooriumil tekivad riigisiseste sätete õiguslikud tagajärjed (26. veebruari 2015. aasta kohtuotsus de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 34 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika).

51 Määruse nr 1408/71 artikli 13 – mis kehtestab kohaldatava õiguse kindlaksmääramise üldreeglid – lõikes 1 on selle kohta sätestatud, et isikud, kelle suhtes seda määrust kohaldatakse, alluvad ainult ühe liikmesriigi õigusaktidele, ja seega on välistatud võimalus kohaldada ühe ja sama ajavahemiku suhtes korraga mitme liikmesriigi õigusakte, välja arvatud artiklites 14c ja 14f nimetatud juhtudel (26. veebruari 2015. aasta kohtuotsus de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Konkretiseerides määruse nr 1408/71 artikli 13 lõikes 1 määratletud põhimõtet, et kohaldatavad on ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalased õigusaktid, täpsustab selle artikli lõike 2 punkt a, et liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil.

53 See ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõte ei saa aga võtta liikmesriigilt, kes ei ole pädev liikmesriik määruse nr 1408/71 II jaotise alusel, võimalust maksta teatud tingimustel võõrtöötajale peretoetusi või vanaduspensioni riigisisese õiguse alusel. Määruse nr 1408/71 eesmärk ei ole takistada isiku elukohaliikmesriigil oma õigusaktide alusel isikule peretoetuste ja vanaduspensioni

maksmist, kuigi määruse artikli 13 lõike 2 punkti a kohaselt kehtivad isiku suhtes selle liikmesriigi õigusaktid, kus ta töötab (vt selle kohta 23. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Franzen jt, C-382/13, EU:C:2015:261, punktid 58–61 ning seal viidatud kohtupraktika).

54 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et põhikohtuasjades välistavad kohaldatavad Madalmaade õigusaktid selle riigi territooriumil elava isiku kindlustamise riiklikus sotsiaalkindlustussüsteemis, kui isik töötab teises liikmesriigis. Nimetatud õigusaktid ei näe ka ette võimalust sellist välistamist eirata, sest õigluseklauslitele, mille näevad ette BUB 1989 ja BUB 1999, ei saa põhikohtuasjades kõne all olevatel asjaoludel tugineda. Seega ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul teha põhikohtuasjades kõne all olevas olukorras isiku kasuks erandit ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõttest, mis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast.

55 Vaidluse tausta kuulub ka asjaolu, et antud juhul ei olnud võõrtöötajatel õigust sotsiaaltoetustele töökohaliikmesriigi – kes on määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädev riik – õigusaktide alusel.

56 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on isikute vaba liikumist käsitlevate EL toimimise lepingu sätete eesmärk hõlbustada igasugust liidu kodanike kutsetegevust liidu piires ning nende sätetega on vastuolus meetmed, mis võivad seada niisugused kodanikud ebasoodsamasse olukorda, kui nad soovivad tegelda majandustegevusega mõne muu liikmesriigi territooriumil kui nende päritoluliikmesriik. Liidu esmane õigus ei taga siiski töötajale, et liikumine muusse liikmesriiki kui tema päritoluliikmesriik ei mõjuta töötaja sotsiaalkindlustust, kuna erinevuste tõttu liikmesriikide sotsiaalkindlustusskeemide ja õigusaktide vahel võib selline liikumine olla asjaomase isiku jaoks sõltuvalt juhtumist soodsam või ebasoodsam (vt selle kohta 18. juuli 2017. aasta kohtuotsus Erzberger, C-566/15, EU:C:2017:562, punktid 33 ja 34 ning seal viidatud kohtupraktika).

57 Esiteks, kuigi ELTL artikliga 45 on vastuolus igasugune liikmesriigi meede, mis võib takistada liidu kodanikel selle artikliga tagatud liikumise põhivabaduse kasutamist või muuta selle vähem atraktiivseks, ei anna nimetatud artikkel töötajale, kes liigub teise liikmesriiki kui tema päritoluliikmesriik, õigust nõuda samasugust sotsiaalkindlustust, nagu tal päritoluliikmesriigis selle riigi õigusaktide alusel oli (vt analoogia alusel 18. juuli 2017. aasta kohtuotsus Erzberger, C-566/15, EU:C:2017:562, punktid 33 ja 35).

58 ELTL artiklit 45 ei saa tõlgendada nii, nagu annaks see võõrtöötajale õiguse nõuda elukohaliikmesriigis samasugust sotsiaalkindlustust nagu see, millele tal oleks õigus selles liikmesriigis töötamise korral, kui ta töötab teises liikmesriigis ja tal ei ole sellist kindlustust määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädeva liikmesriigi õigusnormide alusel.

59 Teiseks, ELTL artikkel 48, mis näeb ette liikmesriikide õigusaktide koordineerimise, mitte nende ühtlustamise, ei mõjuta liikmesriikide sotsiaalkindlustusskeemide vahelisi sisulisi ja menetluslikke erinevusi ega seega ka nendes sotsiaalkindlustusskeemides kindlustatud isikute õigusi, mistõttu jääb igale liikmesriigile pädevus määrata liidu õigust järgides oma õigusaktidega kindlaks sotsiaalkindlustusskeemi kuuluvate hüvitiste maksmise tingimused (12. juuni 2012. aasta kohtuotsus Hudzinski ja Wawrzyniak, C-611/10 ja C-612/10, EU:C:2012:339, punkt 42).

60 Kui tõlgendada ELTL artiklit 48 nii, et see kohustab liikmesriiki, kes ei ole pädev riik, andma sotsiaalkindlustuse teises liikmesriigis töötavale võõrtöötajale, seaks see sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjades kahtluse alla sotsiaalkindlustuse valdkonnas kohaldatavate liikmesriikide õigusaktide koordineerimise süsteemi, mida on konkretiseeritud määruse nr 1408/71 artiklis 13 ette nähtud põhimõtte kaudu, et kohaldatavad on ainult ühe liikmesriigi õigusaktid.

61 Selline tõlgendus rikuks EL toimimise lepinguga saavutatud tasakaalu, sest niisugune kohustus võib sellistes olukordades nagu põhikohtuasjades viia selleni, et kohaldatakse vaid kõige soodsamat sotsiaalkindlustust pakkuva liikmesriigi õigusakte. Sellist seosekriteeriumi oleks väga keeruline kohaldada, võttes arvesse arvukaid võimalikke hüvitisi, mis kuuluvad määruse nr 1408/71 artikli 4 lõikes 1 loetletud erinevate sotsiaalkindlustusliikide alla.

62 Pealegi võiks see lahendus rikkuda kõige soodsamat sotsiaalkindlustust pakkuva liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemi finantstasakaalu.

63 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt eelotsusetaotlustes edastatud teabest nähtub, et põhikohtuasjades poolteks olevate võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse puudumine ajavahemikel, mil nad töötasid väljaspool elukohaliikmesriiki, tuleneb määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädeva liikmesriigi õigusaktide kohaldamisest. Riigisiseste sotsiaalkindlustusvaldkonna õigusaktide sisu ei kuulu aga ühtlustamisele ei EL toimimise lepingu ega määruse nr 1408/71 alusel.

64 Seetõttu ei saa ELTL artikleid 45 ja 48 tõlgendada nii, et need kohustavad sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjades, elukohaliikmesriiki maksma võõrtöötajale sotsiaalhüvitisi, kui võõrtöötajal ei ole õigust sellistele hüvitistele töökohaliikmesriigi – kes on määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädev riik – õigusaktide alusel.

65 Olgu siiski meelde tuletatud, et määruse nr 1408/71 artikli 17 raames võivad kaks liikmesriiki ühisel kokkuleppel sätestada teatavate isikukategooriate või teatavate isikute huvides erandid ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõttest. See võimalus on eriti asjakohane siis, kui nagu põhikohtuasjade poolte puhul ei anna kohaldatav töökohaliikmesriigi õigus võõrtöötajale mingit õigust vanaduspensionile või peretoetustele, samas kui võõrtöötajal oleks oma elukohaliikmesriiki jäämise korral sellised õigused olnud.

66 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusaktid, mis näevad ette, et selles liikmesriigis elav võõrtöötaja, kelle suhtes kohaldatakse määruse nr 1408/71 artikli 13 alusel töökohaliikmesriigi sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte, ei ole kaetud oma elukohariigi sotsiaalkindlustusskeemiga, isegi kui töökohaliikmesriigi õigusaktid ei anna sellele töötajale mingit õigust vanaduspensionile ega peretoetustele.

Kolmas küsimus kohtuasjas C-95/18

67 Kolmanda küsimusega kohtuasjas C-95/18 palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1408/71 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriik, kelle territooriumil võõrtöötaja elab ja kes ei ole selle artikli kohaselt pädev riik, seab võõrtöötaja õiguse vanaduspensionile sõltuvusse kindlustamiskohustusest, mis eeldab kohustuslike sissemaksete tasumist.

68 Seoses sellega olgu märgitud, et kuigi määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti a kohaselt kehtivad liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes selle riigi õigusaktid, isegi kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil, ei ole kõnealuse määruse eesmärk siiski takistada elukohariiki maksmast oma õigusaktide alusel sellele isikule selliseid sotsiaalhüvitisi nagu vanaduspension (vt selle kohta 20. mai 2008. aasta kohtuotsus Bosmann, C-352/06, EU:C:2008:290, punkt 31).

69 20. mai 2008. aasta kohtuotsuses Bosmann (C-352/06, EU:C:2008:290, punkt 32) täpsustas Euroopa Kohus, viidates 12. juuni 1986. aasta kohtuotsusele Ten Holder (302/84, EU:C:1986:242) ja 10. juuli 1986. aasta kohtuotsusele Luijten (60/85, EU:C:1986:307), et arvestades nende kohtuotsuste erilist konteksti, mis on põhikohtuasjast erinev, ei saa nende kohtuotsuste alusel välistada, et liikmesriik, kes ei ole pädev riik ja kes ei sea perehüvitise saamise õigust sõltuvusse töötamis- ja kindlustamistingimustest, saab maksta sellist hüvitist tema territooriumil elavale isikule, kui sellise hüvitise maksmise võimalus on selle riigi õigusaktidega tegelikult ette nähtud.

70 Asudes seisukohale, et liikmesriik, kes ei ole määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädev riik, ei või seada õigust peretoetusele sõltuvusse kindlustamistingimusest, ei teinud Euroopa Kohus aga muud, kui selgitas ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõtet, nagu see on kohaldatav võõrtöötajate suhtes. Määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkt a sätestab nimelt, et liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil. Sellest tuleneb, et ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõtte kohaselt ei saa liikmesriik, kus võõrtöötaja elab, ELTL artiklis 48 ette nähtud koordineerimissüsteemi kahtluse alla seadmata panna võõrtöötajale kindlustamiskohustust.

71 Selline sissemaksete tasumist eeldav kindlustamiskohustus, mille on kehtestanud liikmesriik, kes ei ole määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädev riik, võib kohustada võõrtöötajat tasuma sissemakseid kahe eri liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemi, mis oleks vastuolus ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõttega, mille liidu seadusandja on soovinud kehtestada.

72 Seda, et liikmesriik, kes ei ole määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaselt pädev riik, ei või seada õigust peretoetusele sõltuvusse kindlustamistingimusest, ei saa mõista nii, et igasugune võõrtöötaja kindlustamine selles liikmesriigis oleks keelatud. Elukohaliikmesriik võib maksta sotsiaalhüvitisi, eelkõige vanadushüvitist, tema territooriumil elavale isikule töötamis- või kindlustamistingimusest erineva seosekriteeriumi alusel, kui tema õigusaktid näevad ette sellise maksmisvõimaluse.

73 Eelotsusetaotlusest kohtuasjas C-95/18 nähtub, et kooskõlas põhikohtuasjas kõnealusel ajavahemikul kohaldatud riigisiseste õigusaktidega oli H. D. Gieseni abikaasa kindlustatud AOW alusel kui sellel ajavahemikul Madalmaades elanud isik. Neis õigusaktides ette nähtud seosekriteerium oli seega võõrtöötaja elukoht.

74 Kohtuistungil märkis Madalmaade valitsus siiski, et vanadushüvitiste maksmise eelduseks oli sissemaksete tasumine ning põhikohtuasjas kõne all olevate asjaolude toimumise kuupäeval kohtuasjas C-95/18 ei olnud elukohatingimus üksi selliste hüvitiste saamiseks piisav. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on seega kontrollida, kas kohtuasjas C-95/18 kõne all olevate asjaolude toimumise kuupäeval oli H. D. Gieseni abikaasal õigus vanadushüvitistele sissemaksekohustusest sõltumata.

75 Olgu täpsustatud, et Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et ELTL artiklite 45 ja 48 ning nende artiklite rakendamiseks vastu võetud määruse nr 1408/71 eesmärk on eelkõige vältida seda, et töötajat, kes on kasutanud õigust vabalt liikuda, koheldakse ilma objektiivse põhjenduseta ebasoodsamalt kui töötajat, kes on töötanud ainult ühes liikmesriigis (12. juuni 2012. aasta kohtuotsus Hudzinski ja Wawrzyniak, C-611/10 ja C-612/10, EU:C:2012:339, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 Sellise olukorraga oleks aga tegemist juhul, kui põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisesed õigusnormid seaksid võõrtöötaja ebasoodsamasse olukorda võrreldes töötajatega, kes tegutsevad ainult liikmesriigis, kus need normid kehtivad, ning kui need kohustaksid teda tasuma kasutuid sotsiaalkindlustusmakseid, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

77 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruse nr 1408/71 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriik, kelle territooriumil võõrtöötaja elab ja kes ei ole selle artikli kohaselt pädev riik, seab võõrtöötaja õiguse vanaduspensionile sõltuvusse kindlustamiskohustusest, mis eeldab kohustuslike sissemaksete tasumist.

Kohtukulud

78 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **ELTL artikleid 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusaktid, mis näevad ette, et selles liikmesriigis elav võõrtöötaja, kelle suhtes kohaldatakse nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1992/2006, artikli 13 alusel töökohaliikmesriigi sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte, ei ole kaetud oma elukohariigi sotsiaalkindlustusskeemiga, isegi kui töökohaliikmesriigi õigusaktid ei anna sellele töötajale mingit õigust vanaduspensionile ega peretoetustele.**

2. **Määruse nr 1408/71 määrusega nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis, mida on muudetud määrusega nr 1992/2006, artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriik, kelle territooriumil võõrtöötaja elab ja kes ei ole selle artikli kohaselt pädev riik, seab võõrtöötaja õiguse vanaduspensionile sõltuvusse kindlustamiskohustusest, mis eeldab kohustuslike sissemaksete tasumist.**

Allkirjad